

ESETTANULMÁNYOK

A közszolgálat fundamentuma a közbizalom. A közszolgálati tisztviselő alapvető kötelessége, hogy az Alaptörvény, a jogszabályok és az etikai szabályok érvényesülését saját magánérdekei elé helyezze. Annak érdekében, hogy mindenki alappal bizhasson a kormányzati és az önkormányzati szervek feddhetetlenségében, minden közszolgálati tisztviselőnek tisztelnie és ragaszkodnia kell a közszolgálat etikai alapelveihez. Az alapelvek minden közszolgálati tisztviselő által követendők és alapját képezik a közszolgálati etikai szabályzatban foglalt részletszabályoknak. Amennyiben az adott élethelyzetre valamely részletszabály nem ad egyértelmű eligazítást, akkor a közszolgálati tisztviselő kötelezettsége, hogy az alapelvekhez igazodva eldöntse, hogy az adott helyzetben mi a megfelelő viselkedés.

Élethelyzetek

1. Az egyik bank vezetője egyébként rendes gazdálkodása körében a nyilvánosság számára kölcsönt csak a jegybanki alapkamattal megegyező vagy annál magasabb kamattal terhelten nyújt. Ez a bank kamatmentes vagy kedvezményes kamatozású kölcsönt ajánl fel az ügyében eljáró közszolgálati tisztviselőnek.

Elfogadhatja-e a tisztviselő az ajánlatot?

2. Az egyik telefonszolgáltató személyre szóló kedvezményes mobiltelefon-előfizetési lehetőséget ajánl fel az ügyében eljáró közszolgálati tisztviselőnek.

Élhet-e az ajánlattal a tisztviselő?

3. A helyi telefon-szolgáltató megkeresi a szolgáltatási területén működő hivatal vezetőjét és a hivatal összes dolgozója részére kedvezményes mobiltelefon-előfizetési lehetőséget ajánl fel.

Elfogadhatja-e a hivatalvezető az ajánlatot?

4. A Nógrád megyei Takarékszövetkezet kedvezményes kamatozású kölcsönre irányuló ajánlatot tesz kizárólag egy település polgármesteri hivatalának köztisztviselői részére.

Elfogadható-e az ajánlat?

5. A Csongrád megyei Takarékbank kedvezményes kamatozású kölcsönre irányuló ajánlatot tesz a területén működő összes település polgármesteri hivatalában foglalkoztatott közszolgálati tisztviselő részére.

Elfogadható-e az ajánlat?

6. A Minőségügyi Minisztérium ügyintézője az általa gondozott jogszabálytervezethez kapcsolódó érdemi észrevételeket tartalmazó levélhez reklám célú, kis értékű kozmetikai mintacsomagot kap a Kozmetikusok Országos Szövetségétől. A szövetség kéri, hogy az észrevételek feldolgozása során az ügyintéző legyen nyitott észrevételei elfogadására.

Elfogadhatja-e a tisztviselő a mintacsomagot?

7. Egy cég az ügyében eljáró hivatal közszolgálati tisztviselőjének karácsonyi ajándékba egy az ajándékozó logójával gravírozott, márkás, fém golyóstollat kíván adni, amelynek piaci értéke mintegy 8000 Ft.

Elfogadhatja-e a tisztviselő az ajándékot?

8. Az önkormányzat teremfoci bajnokságot rendez a szomszédos önkormányzatok hivatalai és a helyi államigazgatási szervek csapatainak részére. A tornagyőztes csapat számára egy aranyra színezett könnyűfémből készült, 1700 forint piaci értékű kupát kívánnak átadni.

Átveheti-e a tornagyőztes csapat kapitánya a kupát?

9. Az egyik hivatal közszolgálati tisztviselője egy, a hivatallal szerződéses kapcsolatban álló cég még kifizetetlen számláit vizsgálja felül. Amikor éppen a cég székhelyén tartózkodik, a cég egyik vezetője azzal keresi meg a tisztviselőt, hogy a cég egyik részlege egy újabb könyvelő felvételét fontolgatja, és megkérdezi a tisztviselőtől, hogy nem érdekelné-e az ajánlat. A tisztviselőt érdekelné, és megkérdezi, hogy milyen feladatokat kellene ellátnia. Megvitatják a kérdést, a díjazásról azonban még nem tárgyalnak, mivel az állásajánlat tevő elmondja a tisztviselőnek, hogy még nem kapott jóváhagyást az adott állás betöltésére, és majd keresni fogja a tisztviselőt. A tisztviselő néhány nap várakozás után elkezdi érdeklődni.....

Etikusan jár-e el a tisztviselő?

10. A Vízügyi Minisztérium főosztályvezetője birtokvitája során egyértelműen megalapozott jogi álláspontot képvisel és ebből közvetlen anyagi előnye nem származik. Ügye mielőbbi hatékony rendezése érdekében hivatali minőségére hivatkozva, hivatali fejléces levélpapíron tájékoztathatja-e a jegyzőt álláspontjáról?

11. Az állami beszerzési központ beszerzési ügynöként eljáró kormánytisztviselő rendszeresen vásárol gyógyszergyártó cégek képviselőitől, akik mindig értesítik a cégek új termékeiről. A tisztviselő zsúfolt időbeosztására tekintettel általában az ebédidőt tudja felajánlani megbeszélés céljából. A gyógyszergyártó cégek képviselői a hét előre meghatározott napján megjelennek a tisztviselő irodája előtt és mindegyikük két-három szendvicssel és üdítővel kedveskedik a tisztviselőnek.

Annak ellenére, hogy a hozott szendvicsek és üdítők piaci ára egyetlen ügynök esetében sem haladja meg az 1000 Ft-ot, elfogadhatja-e őket a tisztviselő?

12. A Szabálysértési Hivatal gazdasági főosztályának vezetője kiadmányoz egy olyan kötelezettségvállalást, amely alapján 30 doboz fénymásoló papírt szerez be a Hivatal egy olyan eladótól, akinek a hirdetésében az szerepel, hogy ingyenes aktatáskát kap minden 25 vagy annál több dobozzal rendelő üzletfele.

Megtarthatja-e a tisztviselő az aktatáskát?

Az etikai kérdéseket felvető élethelyzetek minősítését segítő szempontok:

Ajándék:

- ingyenes vagy kedvezményes, pénzbeni vagy természetbeni juttatás, előny, árengedmény (ideértve pl. az előlegfizetést, tartozásátvállalást is)
- ingyenes vagy kedvezményes szolgáltatás (pl. vendéglátás, szállítás, szállás, étkezés),
- az általában alkalmazott szerződési feltételektől való kedvezményes eltérés,
- más vagyoni érték.

Ugyanakkor nem minősül ajándéknak:

- csekély mennyiségű étel és frissítő (pl. kávé, üdítőital, aprósütemény, édesség);
- csekély értékkel rendelkező jelképes ajándéktárgy (pl. üdvözlő kártya, elismerő oklevél, plakett);
- olyan lehetőségek és kedvezmények, amelyek azonos feltételek mellett bárki számára, valamennyi, jogszabályban meghatározott azonos jogállású foglalkoztatott, illetve több hivatali szerv közszolgálati tisztviselője számára elérhető;
- bárki számára nyitott vetélkedőkön és nyereményjátékon adott jutalmak és díjak;
- amit a hivatali szerv, illetve más állami vagy önkormányzati szerv jogszabály alapján nyújt;
- bármi, aminek a piaci értékét a közszolgálati tisztviselő haladéktalanul megtérítette.

Ajándék értéke:

Az ajándék piaci értéke, a piacon el nem érhető ajándék esetében legalább a bekerülési érték.

Ajándék piaci értéke:

Olyan kiskereskedelmi ár, amelyen a közszolgálati tisztviselő az ajándékot egyébként beszerezhetné. Amennyiben az ajándék kereskedelmi forgalomban hozzá nem férhető, vagy más okból a tisztviselőtől nem várható el az érték megbecslése, akkor a hasonló funkciójú és minőségű juttatás kiskereskedelmi árát kell alapul venni.

Közvetett ajándék vagy szolgáltatás:

Olyan ajándék, amelyet a közszolgálati tisztviselő tudtával vagy beleegyezésével szülője, testvére, házastársa, élettársa, gyermeke, vagy bármely más eltartott rokona, továbbá a külön-külön vagy együttesen ezek többségi befolyása alatt álló gazdasági társaság adott vagy kapott. E fogalmi körbe tartozik az az ajándék is, amit a közszolgálati tisztviselőn kívüli olyan személy adott vagy kapott, akivel a tisztviselő az ajándékozás vagy szolgáltatás tényére tekintettel elszámolási viszonyba került.

Hivatali felettes:

A közszolgálati tisztviselő közvetlen hivatali felettes, valamint minden olyan foglalkoztatott, akinek hivatali felelőssége közvetlenül vagy közvetett módon kiterjed a tisztviselő irányítására (ideértve a szervezeten belüli, valamint a szervek közötti irányítást is), ideértve a tisztviselő hivatali kötelezettségeinek ellenőrzését is. Pl. a nemzetgazdasági miniszter nem csak a Nemzeti Foglalkoztatási Hivatal vezetőjének, hanem a közigazgatási szerv minden közszolgálati tisztviselőjének, így a megyei munkaügyi központ vezetőjének, belső szervezeti egységei vezetőinek, valamint ügyintézőjének is hivatali felettese. Ugyanakkor a megyei kormányhivatal Oktatási Főosztályán foglalkoztatott kormánytisztviselőnek nem hivatali felettese a hivatal Pénzügyi Főosztályának vezetője, kivéve, ha a pénzügy főosztályvezető jogosult helyettesíteni az Oktatási Főosztály vezetőjét.

Közvetlen hivatali felettes:

Az a vezető, aki a közszolgálati tisztviselő hivatali tevékenységét irányítja, egyedi ügy esetében az, aki a tisztviselőt a hivatali tevékenység végzésére kijelölte.

Beosztott:

A közszerolgalati tisztviselő beosztottnak minősül a hivatali felettesével való viszonyban.

Személyes kapcsolat:

Minden társadalmi vagy üzleti kapcsolat, viszony, amelynek alapja elsősorban nem a közszerolgalati tisztviselő hivatali tevékenysége, tekintet nélkül arra, hogy a kapcsolatban a feleknek azonos vagy különböző érdekeik vannak. Valamely személy képviselőjével fennálló szoros személyes kapcsolat a képviselt személlyel fennálló személyes kapcsolatnak is minősül.

Szoros személyes kapcsolat:

- a rokonai kapcsolat;
- az érzelmi, valamint a szexuális kapcsolat;
- a személyes baráti kapcsolat;
- az olyan üzleti, tulajdonosi, szervezeti aktív tagságon alapuló kapcsolat, amelyben a feleknek jelentős közös érdekeik vannak;
- a fennálló foglalkoztatási jogviszony, továbbá az ennek létesítésére irányuló tárgyaláson való részvétel vagy pályázat benyújtása, ide nem értve a foglalkoztatott kezdeményezésének hiányában tett, a foglalkoztatott által annak megismerését követően haladéktalanul elutasított megkeresést;
- a képvisellel való szoros személyes kapcsolat a képviselőjével fennálló szoros személyes kapcsolat.

Nem nyilvános információ:

Minden olyan információ, adat, amelyről a foglalkoztatott tudja, vagy tudnia kellene, hogy a nyilvánosság számára közvetlenül nem hozzáférhető. Így különösen:

- az olyan nem nyilvános adat, amely jogszabály alapján csak az arra jogosultak számára ismerhető meg (pl. a minősített adat, banktitok, stb.);
- az olyan nem nyilvános adat, amelynek bárki általi megismeréséhez a hivatali szerv vagy más állami szerv döntése szükséges;
- a nem nyilvános személyes adat;
- olyan közérdekű vagy közérdekből nyilvános adat, amelyet az adat keletkezésétől eltelt rövid időre tekintettel más még nem ismerhetett meg.

Védelem elve:

Kétség esetén úgy kell tekinteni, hogy a közszerolgalati tisztviselő megtartotta az etikai előírásokban meghatározott követelményeket. Figyelemmel arra, hogy a legrészletesebb etikai szabálygyűjtemény sem tartalmazhat útmutatást minden lehetséges élethelyzetre, a közszerolgalati tisztviselő bármely etikai kérdésben kikérheti a munkáltatói jogok gyakorlójának véleményét. Amennyiben a munkáltatói jogok gyakorlója a közszerolgalati tisztviselő tevékenységét megelőzően írásban olyan véleményt adott, hogy a tisztviselő tevékenysége nem ütközik etikai előírásba, ezt úgy kell tekinteni, mintha az érintett megtartotta volna az etikai normákban foglalt követelményeket.